

I GLADSAXE BLIVER BØRN LIVSDUELIGE, MEN BLIVER DE OGSÅ NEOLIBERALE?

I resiliens-forskningen er der ingen politisk retning, der har patent på betydningen af resiliens.

Af CLAUS HOLM,
instituttleder, DPU, Aarhus Universitet

Balanceret udvikling af et barns kompetencer fremmer barnets livsduelighed. Det har vi OECD's ord for i rapporten *Skills for Social Progress. The Power of Social and Emotional Skills* fra 2015. Her står der, at børn har brug for et balanceret sæt af kognitive, sociale og emotionelle kompetencer for at tilpasse sig aktuelle og krævende udfordringer i en foranderlig og uforudsigelig verden. Formår man det, er belønningen, at man bliver blandt de rige, sunde og lykkelige mennesker i det 21. århundrede.

I dansk sammenhæng er vi også optagede af at udvikle alle sider af det enkelte menneske. Konkret indgår idealet om barnets og elevens alsidige udvikling i formålsbeskrivelser i både dagtilbuds- og folkeskoleloven. Idealet har stået i Folkeskoleloven siden 1975. Det har imidlertid ikke haft den store opmærksomhed gennem godt 30-40 år. Det har ændret sig i det sidste årti, hvor den forstærkede interesse for 'alsidig udvikling' nu indgår i forsøget på at præcisere, hvori udviklingen af et barns livsduelighed består.

Udtrykket livsduelighed kan de fleste godt lide. For eksempel brugte Gladsaxe Kommune det i en folder fra 2004 om *Trinmål for børnenes alsidige, sociale og personlige udvikling*. I den står, at den alsidige personlige udvikling bidrager til livsduelighed på linje med den faglige udvikling af kognitive og praktiske kompetencer. Og svar på, hvordan det mere præcist sker – og hvad et livsdueligt menneske så er – bliver altså nu efterspurgt. Lad os se på svarene – også de kritiske og de manglende.

Slår man adjektivet livsduelig op i *Supplement til Ordbog over det Dansk Sprog*, viser det sig, at livsduelig handler om at blive god (nok) til at klare sig i livet. I dag betyder det, at man med en pædagogisk indsats fremmer resiliens. Et resilient menneske kan på baggrund af en alsidig udvikling klare modgang, udfordringer, spændinger og nederlag. Livsduelighed bliver på denne vis synonymt med resiliens. Det sker for eksempel, når titlen på professor Carmel Cefais (University of Malta) bog »Promoting Resilience in the Classroom – A Guide to Developing Pupils Emotional and Cognitive Skills« bliver oversat til dansk og får titlen »Frem elevens livsduelighed«.

Men lad os se nærmere på hvilke sociale og emotionelle færdigheder det 21. århundredes elever skal beherske. Først og fremmest er de forskellige fra det 20. århundredes. Faktisk er der tale om et paradigmeskift fra en pædagogik med fokus på risici og sårbarhed til en pædagogik med fokus på resiliens og vækst. Er man meget opmærksom på risici, er man ængstelig for fremtidens farer. De må derfor forudses og forebygges. Er man resilient, er man derimod optimistisk og håbefuld. Også i sin omgang med risici. Det resiliente menneske opgiver at forudsige og fjerne risici (helt), for i stedet at se risici som udfordringer, man vokser ved at håndtere og tilpasse sig. Det livsduelige menneske bygger også beskyttende diger, men er samtidig beredt – med praktiske færdigheder og selvtillid – til, at bølgen kan slå til fra uventede steder.

Denne beskrivelse af livsduelighed får kritikere til at hævde, at livsduelighed ikke alene er barn af en ny pædagogik, men også

af en neoliberal og kritisabel pædagogik. En liberal tilgang består i at give den enkelte et ansvar. En neoliberal tilgang – siger kritikerne – betyder, at denne 'given' erfares som en fordring om, at du mod tilskyndelser bruger din frihed til at acceptere og udsætte dig for risici og farer. Betalingen for denne adfærd kan i øvrigt ske med løn som på arbejdsmarkedet, men altså også med 'pædagogisk valuta', der består i, at den enkelte erfarer større læringsudbytte, der gør livets udfordrende opgaver lettere at håndtere.

Så er et livsdueligt – resilient – menneske også et neoliberalt menneske? Bliver den næste generation af livsduelige danskere rige, sunde og lykkelige neoliberale? Svært at svare på. Også sværere end kritikerne gør det til. Det er for hurtigt, for let og for dårligt forskningsmæssigt belyst at reducere forståelse af livsduelighed til mennesker, der alene lader sig motivere ved økonomiske tilskyndelser. Resiliens kan ikke sættes på én formel. Det følger ikke én logik. Derfor kan det heller ikke kun tydes som et neoliberalt projekt. For eksempel viser empirisk resiliens-forskning, og dette nummer af Asterisk, at børn også demonstrerer solidaritet og samarbejdskompetencer, når de står i svære situationer. ■

